
Natya Shastra Chapter 33

నాట్యశాస్త్రమ్ అధ్యాయః 33

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 33

File name : natya33.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : hareshbakshi at hotmail.com

Proofread by : hareshbakshi at hotmail.com

Latest update : february 18, 2003

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

నాట్యశాస్త్రమ్ అధ్యాయః 33

॥ శ్రీరస్తు ॥

భరతమునిప్రణీతం నాట్యశాస్త్రమ్
అథ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ।
గుణాత్ ప్రవర్తతే గానం దోషం చైవ నిరస్యతే ।
తస్మాద్యత్సేన విజ్ఞేయా గుణదోషౌ సమాసతః ॥ ౧ ॥
గాతా ప్రత్యగ్రవయాః స్నిగ్ధో మధురస్వరోపచితకణ్ఠః ।
లయతాలకలాపాతప్రమాణయోగేషు తత్త్వజ్ఞః ॥ ౨ ॥
రూపగుణకాన్తియుక్తా మాధుర్యోపేతసత్వసమ్పన్నాః ।
పేశలమధురస్నిగ్ధానునాదిసమరక్త గురు (శుభ) కణ్ఠాః ॥ 3 ॥
సువిహితగమకవిధాయిన్యోఽక్షోభ్యో(భ్యాస్)తాలలయకుశలాః ।
ఆతోద్యార్పితకరణా విజ్ఞేయా గాయికాః శ్యామాః ॥ ౪ ॥
ప్రాయేణ తు స్వభావాత్ స్త్రీణాం గానం నృణాం చ పాఠ్యవిధిః ।
స్త్రీణాం స్వభావమధురః కణ్ఠో నృణాం బలిత్వం చ ॥ ౫ ॥
యత్ర స్త్రీణాం పాఠ్యాత్(ర్వం) గుణైర్నరాణాం చ గానమధురత్వమ్ ।
జ్ఞేయోఽలక్ష్కారోఽసౌ న హి స్వభావో హ్యాయం తేషామ్ ॥ ౬ ॥
సునివిష్టపాణిలయయతియోగజ్ఞోసుమధురలఘుహస్తాః ।
గాతృగుణైశ్చోపేతావవహితమనసౌ సుసజ్గీతౌ ॥ ౭ ॥
స్ఫుటరచితచిత్రకరణౌ గీతశ్రవణాచలౌప్రవీణౌ చ ।
చిత్రాదీవాద్యకుశలౌపీణాభ్యాం వాదకౌ భవతః ॥ ౮ ॥
బలవానవహితబుద్ధిర్గీతలయజ్ఞస్తథాసుసజ్గీతః ।
శ్రావకమధురస్నిగ్ధో దృఢపాణిర్వంశవాదకో జ్ఞేయః ॥ ౯ ॥
అవివలితమవిచ్ఛన్నం వర్ణాలక్ష్కారబోధకంమధురమ్ ।
స్నిగ్ధం దోషవిహీనం వేణోరేవం స్మృతం వాద్యమ్ ॥ ౧౦ ॥

జ్ఞానవిజ్ఞానకరణవచనప్రయోగసిద్ధినిష్పాదనాని
షడాచార్యగుణా ఇతి ।

తత్ర జ్ఞానం శాస్త్రావబోధః । యథా చ
క్రియాసమ్పాదనం విజ్ఞానమ్ । కణ్ఠహస్తగౌణ్యం కరణమ్ ।
జితగ్రన్థతా వచనమ్ । దేశాదినమ్పదారాధనం ప్రయోగసిద్ధిః ।
శిష్యస్వభావమవిశేష్యోపాత్తయ
ఉపదేశాచ్ఛిష్యనిష్పాదనమితి ॥ ౧౧ ॥

శ్రావణోఽథ ఘనః సిగ్ధో మధురోహ్యవధానవాన్ ।
త్రిస్థానశోభిత్యేవం తు షట్ కణ్ఠస్య గుణా మతాః ॥ ౧౨ ॥
ఉదాత్తం శ్రూయతే యస్మాత్తస్మాచ్ఛాచ్ఛావణ ఉచ్యతే ।
శ్రావణః సుస్వరో యస్మాదచ్ఛిన్నః స ఘనో మతః ॥ ౧౩ ॥

అరూక్షధ్వనిసంయుక్తః సిగ్ధస్తజ్ఞైః ప్రకీర్తితః ।
మనఃప్రహ్లాదనకరః స వై మధుర ఉచ్యతే ॥ ౧౪ ॥
స్వరేఽధికే చ హీనే చ హ్యవిరక్తో విధానవాన్ ।
శిరఃకణ్ఠేష్వభిహితంత్రిస్థానమధురస్వరః ।
త్రిస్థానశోభిత్యేవం తు స హి తజ్జైరుదాహృతః ॥ ౧౫ ॥
కపిలో హ్యవస్థితశ్చైవ తథా సన్దష్ట ఏవ చ ।
కాకీ చ తుమ్బకీ చైవ పఞ్చ దోషా భవన్తి హి ॥ ౧౬ ॥

వైస్వర్యం చ భవేద్యత్ర తథా స్యాద్ ఘర్షరాయితమ్ ।
కపిలః స తు విజ్ఞేయః శ్లేష్మకణ్ఠస్తథైవ చ ॥ ౧౭ ॥
ఊనతాఽధికతా చాపి స్వరాణాం యత్ర దృశ్యతే ।
రూక్షదోషహతశ్చైవ జ్ఞేయః స త్వవ్యవస్థితః ॥ ౧౮ ॥

దణ్ణప్రయోగాత్ సన్దష్టస్త్వాచార్యైః పరికీర్తితః ।
యో న విస్తరతి స్థానే స్వరముచ్ఛారణాగతమ్ ॥ ౧౯ ॥
నాసాగ్రస్తశబ్దస్తుతుమ్బకీ సోఽభిధీయతే ॥ ౨౦ ॥

అన్యే తు
సమప్రహరణే చైవ జవినౌ విశదౌ తథా ।
జితశ్రమౌ వికృష్టౌ చ మధురౌ స్వేదవర్జితౌ ।

తథా బ్రయన్నఖౌ చైవ జ్ఞేయౌ హస్తస్య వై గుణాః ॥ ౨౧ ॥ ఇతి
ఏతే గుణాశ్చ దోషాశ్చ తత్త్వతః కథితో మయా ।
అత ఉర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి హ్యవనద్ధవిధిం పునః ॥ ౨౨ ॥

పూర్వం యదుక్తం ప్రపితామహేన ।
కుర్యాత్ య ఏవం తు నరః ప్రయోగే
సమ్మానమగ్రయం లభతే స లోకే ॥ ౨౩ ॥

ఇతి భరతీయే నాట్యశాస్త్రే గుణదోషవిచారో
నామాధ్యాయస్తయస్త్రింశః ॥ 33 ॥

Encoded by Haresh BakShi hareshbakShi@hotmail.com

——
Natya Shastra Chapter 33

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

